

PALISKUNTAIN YHDISTYS / METSÄHALLITUS SOPIMUS (Hyväksytty 4.4.2013)

Metsähallituksen metsien käsittelyä määrää ja ohjaa voimassa oleva lainsäädäntö (mm. ML, LsL, PhL, MhL), Metsähallituksen metsätalouden ympäristöopas (2011), luonnonvarasuunnitelmat, metsäsertifioinnin (PEFC 2009) kriteerit ja muu ulkoinen ja talon sisäinen ohjeistus. Ohjeistuksen noudattamista valvotaan sisäisin ja ulkoisin auditoinnein. Metsäkeskus valvoo metsälain noudattamista.

Porotalousyhteistyö on kuvattu ympäristöoppaassa (kohta 5.1) ja alueellisissa luonnonvarasuunnitelmissa. Luonnonvarasuunnitteluun osallistuvat paliskunnat ja muut porotalousorganisaatiot yhteistyöryhmän jäseninä ja/tai lausunnonantajina.

Sopimuksen tavoitteena on ohjeistaa yhteistyötä ja menettelytapoja siten, että toimimalla Metsähallituksen sopimuksessa (kohdassa 2.1.) mainittujen metsänkäsittelyohjeiden ja tämän sopimuksen mukaisesti Metsähallituksen toiminta täyttää mahdollisimman hyvin Metsähallituslain ja Poronhoitolain (14.9.1990/848) vaatimukset tässä sopimuksessa mainittujen asioiden osalta.

Paliskuntain yhdistys ja Metsähallitus sopivat tällä asiakirjalla seuraavaa:

1. SOPIMUS NEUVOTTELUMENETTELYISTÄ

1.1. Metsähallitus ja Paliskuntain yhdistys

Metsähallitus ja Paliskuntain yhdistys pitävät vuosittain neuvottelun, jossa

- käydään läpi tämän sopimuksen sisältö ja sen toteutus menneeltä vuodelta*
- sovitaan tarvittavat kehittämistoimenpiteet*
- käsitellään Metsähallituksen eri toimintojen ajankohtaiset asiat sekä porotalouden ajankohtaiset asiat*

1.2. Metsähallitus ja paliskuntaryhmät

Metsähallitus kutsuu vuosittain poronhoitoalueella sovitut paliskuntaryhmät (Liite 1. Kartta) neuvotteluun, jossa:

- käydään palautekeskustelu menneen vuoden toiminnasta ja yhteistyöstä.*
- käsitellään Metsähallituksen eri toimintojen ajankohtaiset, poronhoitoa koskevat asiat (Liite 2) ja sovitaan tarvittavat paikalliset menettelytavat yhteensovittamisessa.*
- sovitaan siitä, miten muu kuin kohdassa 1.3. sovittava yhteistyö hoidetaan paliskunnittain ja/tai paikallisesti.*
- näihin neuvotteluihin kutsutaan myös Paliskuntain yhdistyksen ja saamelaisalueella myös Saamelaiskäräjien edustaja.*

1.3. Metsätalous ja paliskunta

Metsähallituksen metsätalous sopii vuosittain paliskuntaneuvotteluista tai muusta yhteydenpidosta aikarajoineen, jolla varmistetaan paliskunnan tietoisuus Metsähallituksen tulevista toimenpiteistä. Neuvotteluissa käsitellään metsätalouden ja poronhoidon yhteensovittamisasiat (Liite 3). Tarvittaessa voidaan kutsua neuvotteluun eri tulostoimintojen edustajia.

Esiteltävä materiaali toimitetaan paliskunnalle tutustuttavaksi etukäteen. Paliskunta informoi Metsähallitusta etukäteen asioista, jotka vaativat valmistelua ennen paliskuntapalaveria.

Vuotuisissa paliskuntaneuvotteluissa tai tarpeen mukaan käydään läpi paliskunnan aitapaikkojen, siulojen, porojen aitoihin kuljetussuuntien tai pysyvien ruokintapaikkojen sekä tärkeiden loppo- ja jäkäläalueiden muutokset ja muutostarpeet.

Neuvottelusta tehdään aina muistio, joka vahvistetaan sopijapuolten allekirjoituksin.

Sopimuspoikkeamat ja tulkintaerimielisyydet tarkastetaan tarvittaessa maastossa, dokumentoidaan, liitetään Metsähallituksen palautejärjestelmään ja toimitetaan tiedoksi Paliskuntain yhdistykseen.

Asioista, joihin ei heti löydetä ratkaisua, sovitaan menettelytavat, miten asia hoidetaan.

Paliskunnan esityksen pohjalta voidaan sopia keskeisten laidunalueiden hakkuiden siirtämisestä vuodenkierrossa. Erityisestä syystä voidaan sopia leimikon tai leimikon osan hakkuun siirtämisestä enintään viidellä vuodella.

Jos yhteensovittamisesta ei päästä yhteisymmärrykseen paliskuntatasolla, Paliskuntain yhdistys, paliskunta ja Metsähallitus käsittelevät asian.

Jos paliskunta ilmoittaa, että neuvottelua ei tarvitse pitää, Metsähallitus toimittaa paliskunnan poroisännälle kartat selityksineen tulevista hakkuista, maankäsittelyistä, ojituksista ja uusien teiden rakentamisesta. Paliskunta ja Metsähallitus voivat myös kirjallisesti määrääjäksi sopia, että karttoja ja muita materiaaleja ei tarvitse lähettää.

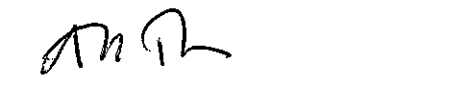
Rovaniemellä 19.4.2013

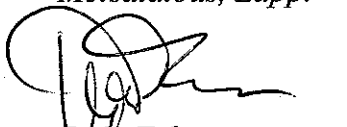

Jukka Knuuti
Paliskuntain yhdistys

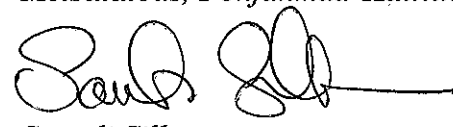

Anne Ollila
Paliskuntain yhdistys

Metsähallituksen puolesta:

Kirsi-Marja Korhonen
Metsätalous, Lappi

Arto Tolonen
Metsätalous, Pohjanmaa-Kainuu

Jyrki Tolonen
Lapin Luontopalvelut

Samuli Sillman
Pohjanmaan luontopalvelut

Aimo Oikarinen
Laatymaa

2. SOPIMUS METSÄHALLITUKSEN TOIMINNAN JA PORONHOIDON YHTEENSOVITTAMISESTA

2.1. Poronhoidon edellytysten huomiointi metsän käsittelyssä

- *Metsähallituksen ja paliskunnan yhteisesti karttoihin merkitsemien porotalouden talvi- ja kevätlaitumien (jäkälikkö- ja luppoalueet), vasonta- ja toiminta-alueiden (aita-, ruokinta ja kuljetusalueet) metsien hakkuista ja niitä koskevista rajoituksista sovitaan paliskuntaneuvotteluissa.*
- *Paliskunnan toiminta-alueet päivitetään paliskuntaneuvotteluissa.*
- *Maanmuokkausta ei tehdä jäkälämailla(karukko- ja kuivilla kankailla sekä erikseen sovittavilla kuivahkojen kankaiden jäkäläköillä) tai sellaisilla laidunalueilla, joilla maanmuokkaus ei metsälain edellyttämän metsänuudistamisajan kannalta ole välttämätöntä. Muualla käytetään keveimpiä mahdollisia menetelmiä.*
- *Toiminta-alueiden maankäsittelystä sovitaan työkohteittain.*
- *Mikäli töiden suorittaminen edellyttää muutoksia poroaitojen rakenteisiin tai sijoittuu poronhoidon aita-alueille, tehdään tarvittaessa maastokatselmus ennen töiden aloittamista.*
- *Paliskunnan tekemät hakkuu- energiapuunkorjuu- ja taimikonhoitoesitykset Metsähallitus pyrkii sisällyttämään työohjelmiinsa.*
- *Kiinteiden raja-aitojen ja laidunkiertoaitojen viereen jätetään mönkijäkulkua helpottava muokkaamaton vyöhyke. Vyöhykkeen leveys sovitaan paliskuntaneuvottelussa.*
- *Inarin metsäpaliskuntien ja Metsähallituksen väliset paliskunnittaiset sopimukset metsänkäsittelystä ja hakkuurajoituksista 20 vuoden (Nellim osin 10 vuoden) ajaksi ovat perusta toiminnalle ko. paliskuntien alueella. Muilta osin tämä sopimus on voimassa myös saamelaisten kotiseutualueella.*
- *Saamelaisten kotiseutualueella toimitaan lisäksi Metsähallituksen metsätalouden ympäristöoppaan kappaleen 5.2. (Saamelaiskulttuuri) mukaisesti.*
- *Työohjeessa on varoitettava kiinteistä poroaidoista. Aitavahingosta on ilmoitettava heti paliskunnalle ja rajaesteaidan ollessa kyseessä Paliskuntain yhdistyksen aitatyönjohtajalle.*
- *Metsien hakkuista ja maan käsittelystä valtakunnan rajaesteaidan ja raja-aukon välisellä alueella Venäjän vastaisella rajalla tulee ilmoittaa Paliskuntain yhdistyksen aitatyönjohtajalle.*
- *Valtakunnan rajaporoesteaitaan ei saa tehdä aukkoja siitä etukäteen sopimatta. Hakkuiden yhteydessä siemenpuita ei tule jättää aitavarteen siten, että ne kaatuessaan rikkovat aitaa.*

2.2. Metsähallituksen ja paliskuntien toiminnasta ilmoittaminen

2.2.1. Metsähallitus

- *Paliskuntapalaverin materiaalin lisäksi Metsähallitus toimittaa paliskunnan poroisännälle kootusti kartat selityksineen niistä tulevista hakkuista, maankäsittelyistä ja uusien teiden rakentamisesta, jotka ovat tulleet tietoon vuosittaisen neuvottelun jälkeen.*

2.2.2. Paliskunta

- *Paliskunta toimittaa pyydettyä Metsähallitukselle tietoja porotalouden toiminta-alueista, kokoamisaikatauluista, yms. Metsähallitus huomioi ko. tiedot toiminnassaan ja voi*

tiedottaa niistä muille metsien käyttäjille omien järjestelmiensä kautta.

2.3. Toiminnan yhteinen kehittäminen

Metsähallitus ja paliskunnat pyrkivät yhdessä kehittämään toimintojaan elinkeinojen hyväksyttävyyden säilyttämiseksi. Kyseeseen tulee mm. metsänhoito- ja puunkorjuumenetelmät, poroaitojen merkkaukset ja portit, käytöstä poistettujen rakenteiden poisto sekä muille metsien käyttäjille tiedottaminen. Paliskunnat ja Metsähallitus pyrkivät kehittämään yhteistyötä mm. metsästäjäjärjestöjen kanssa aitojen riistaturvallisuuden parantamisessa ja muissa kehityshankkeissa.

Molempia kiinnostavista tutkimus-, selvitys- ja kehityshankkeista informoidaan puolin ja toisin. Metsähallitus neuvottelee paliskunnan poroisännän kanssa, jos paliskunnan alueelle suunnitellaan merkittävää uutta maankäyttöön vaikuttavaa toimintaa.

3. Haaskat

Poronhoitoalueella ei myönnetä uusiin kohteisiin haaskalupia matkailu- ja luontokuvaustarkoituksiin. Petojen ekologiaan liittyen tutkimus-, selvitys- ja suojelutarkoituksia varten voidaan myöntää määräaikaisia (enintään 3 v) lupia. Ennen tutkimus-, selvitys- tai suojelutarkoituksiin haettujen lupien myöntämistä Metsähallitus neuvottelee asianosaisten paliskuntien poroisäntien kanssa.

4. Maankäyttö

4.1 Maan myynti, vuokraus ja vaihto sekä käyttöoikeussopimukset

Maan luovutuksen kohteina myynneissä, vuokrauksissa tai vaihdoissa eivät saa olla poronhoidon erotus-, merkintä-, syöttöaitaus- ja kämppäalueet lähiympäristöineen muutoin kuin painavista, paliskunnan kanssa neuvoteltavista syistä. Vapaa-ajan asumiskäyttöön tarkoitetuissa maan luovutuksissa luovutuskirjaan tehdään merkintä alueen sijaitsemisesta poronhoitoalueella ja että maanomistajalla tai vuokramiehellä ei ole oikeutta saada korvausta porojen aiheuttamista vahingoista. Muissa maanluovutuksissa on voimassa Phl luku 6 (Vahingonkorvaussäännökset).

Merkittävistä maanmyynneistä tai poronhoidon toiminta-alueita (aita-, ruokinta-, ja kuljetusalueet) koskevista maanmyynneistä neuvotellaan paliskunnan kanssa.

Paliskunnalta pyydetään etukäteen lausunto tai paliskunnan pyytäessä neuvotellaan kaikista merkittävistä kaava-alueiden ulkopuolelle suunnitelluista rakennuslupaa vaativista rakennushankkeista sekä matkailuyrittäjien reiteistä. Neuvotteluvollisuus koskee myös Metsähallituksen omia hankkeita. Matkailu- ja ohjelmapalveluyritysten käyttöoikeussopimukset pyritään ohjaamaan samoille reiteille.

Yhdyskuntatekninen rakentaminen (vesijohdot, viemärit yms.) ei edellytä lausunto- tai neuvottelumenettelyä.

Merkittävistä uusista maa-ainesten ottoalueista päätettäessä neuvotellaan etukäteen paliskunnan poroisännän kanssa.

Malminetsinnän maanomistajan suostumuksia ei myönnetä suojelualueille, -suojeluohjelma-alueille eikä saamelaisten kotiseutualueelle. Muilla alueilla maanomistajan suostumuksista pyydetään etukäteen lausunto paliskunnalta.

Suurten sähkölinjojen (110 kV: n ja suuremmat) käyttöoikeussopimuksista neuvotellaan etukäteen paliskunnan kanssa.

Lunastustoimituksissa vastuullinen taho kuuluttaa ja on yhteydessä paliskuntiin.

4.2 Erityinen poronhoitoalue

Edellisen kohdan (4.1) lisäksi on voimassa:

Metsähallitus myy, vuokraa tai vaihtaa maata pääsääntöisesti vain asemakaava- tai ranta-asemakaava-alueilta tai yleiskaavassa ilman yksityiskohtaisen kaavan laatimisvelvollisuutta suoraan rakennuspaikoiksi tai erityiseen käyttöön osoitetuista paikoista.

Kaavoittamattomilta alueilta maata myydään, vaihdetaan tai vuokrataan vain erityisen painavista syistä. Metsähallituksen tulee pyytää paliskunnalta etukäteen kirjallinen lausunto muista kuin kaavoitetun rakennusmaan luovutuksista.

Maan luovutuksissa luovutuskirjaan tehdään merkintä alueen sijaitsemisesta poronhoitoalueella ja että maanomistajalla tai vuokramiehellä ei ole oikeutta saada korvausta porojen aiheuttamista vahingoista (PhL2§).

Metsähallitus ei pane erityisellä poronhoitoalueella vireille rakennusmaan kaavoitusta sellaisilla porotalouden kannalta keskeisillä alueilla, jotka eivät liity ennestään rakennettuihin alueisiin. Jos kuitenkin jo alueella oleva maankäyttö edellyttäisi asemakaavoitusta, on ennen sen laatimista sovittava asiasta paliskunnan kanssa.

Suojelualueilta hankittavien yksityismaiden vaihtomaiksi kaavoittamatonta maata luovutetaan erityisellä poronhoitoalueella vain tämän alueen sisällä tapahtuvissa vaihdoissa.

Maan luovuttamista koskevat rajoitukset eivät koske lyhytaikaista vuokraamista tilapäiseen käyttöön, eikä nk. vanhoja vuokra-alueita koskevien vuokrasopimusten uusimista tai vanhojen vuokratonttien myyntiä.

5. Turvetuotanto- ja tuulivoima-alueet

Turpeen nostoon ja tuulivoimatuotantoon soveltuvien alueiden vuokrauksissa ja myynneissä Metsähallitus neuvottelee paliskunnan kanssa vireillä olevasta asiasta. Turvetuotannon osalta Metsähallitus edellyttää ostajalta ennen sopimuksen tekoa suunnitelmaa turvetuotantoalueen jälkikäytöstä ja sopimuksen teon jälkeen hankittavaa ympäristöviranomaisen lupaa. Paliskunta valvoo etunsa mahdollisen kaava- tai ympäristölupaprosessin kautta.

6. Metsästys

Metsähallituksen lupametsästystä koskeva yleisinformaatio on koottu Eräluvut.fi- nettisivustolle. Poronhoitoalueen erityispiirteet ja poronhoitolain määräykset tuodaan sivustolla esille. Ohjeissa korostetaan poronhoidon huomioon ottamista metsästystilanteissa ja vahinkojen ennaltaehkäisemisessä huomioitavia seikkoja. Sivuston tietosisältö muokataan ja päivitetään yhteistyössä Paliskuntain yhdistyksen edustajien kanssa. Jos Paliskuntain yhdistys haluaa tämän lisäksi antaa ohjeita poronhoitoalueella metsästämisestä ja muuta tarvittavaa informaatiota, voidaan Paliskuntain yhdistyksen sivut linkittää Eräluvut.fi- sivustolle.

Lupametsästyksen mitoittamisessa huomioidaan alueen poronhoito. Tarvittaessa Metsähallitus ja paliskunta neuvottelevat poronhoidon toiminta-alueita koskevista koirien käytön rajoituksista. Sovitut rajoitukset merkitään metsästyslupakarttoihin.

Metsähallitus myöntää lupia ja tekee sopimuksia koirien harjoittamisesta valtion alueille poronhoitoalueella. Näissä luvissa annetaan metsästyslupien mukana annettavaa informaatiota vastaavat tiedot porotalouden huomioon ottamisesta ko. toiminnassa. Koirakoeluvissa ja -sopimuksissa tilaisuuden järjestäjällä on velvoite selvittää käynnissä olevat poronhoitotyöt lupa-alueilla.

Käytössä olevat, Metsähallituksella tiedossa olevat erotuspaikat on merkitty vähintäänkin pistekohteina metsästyslupakarttoihin. Metsästyksen lupa-alueetietoihin linkitetään Paliskuntain yhdistyksen ja paliskuntien yhteystiedot. Paliskunta tiedottaa erotusaitojen läheisillä metsäautoteillä tai muulla sovitulla tavalla erotusajoista.

Talvikaudelle voidaan antaa lupia pienimuotoisten haaskojen pitämiseen ketunpyyntiä varten.

7. Porojen ruokinta

Metsähallitus ja paliskunnat sopivat yhdessä niistä luonnonsuojelun alueiden ja tarvittaessa erämaa-alueiden kohteista, joissa poroja ei tulisi ruokkia.

Metsätalousalueilla porojen ruokinta ei edellytä sopimista ennakkoon.

Vesistöjen jäällä ja metsäautoteillä ei saa ruokkia poroja. Poroja koottaessa ja kuljettaessa voidaan heinää levittää vähäisesti ja tilapäisesti jäällekin. Poikkeustapauksista sovitaan erikseen Metsähallituksen ja paliskunnan kesken.

Ruokintapaikat siivotaan ja jätteet kuljetetaan pois maastosta vuosittain.

8. Poroaitasopimukset

Metsähallitus vuokraa paliskunnalle poroaita- ja porokämppeäalueita paliskunnan tarpeisiin. Vuokrasopimuksen päätyttyä ja paliskunnan ilmoitettua, ettei se tule uusimaan sopimusta, paliskunta siivoaa vuokra-alueen. Metsähallitus, paliskunta ja taryittaessa (koskee erotuspaikkoja) kunnan ympäristöviranomaiset sopivat kohteen siivoustoimenpiteistä ja pitävät tarvittavat katselmukset, joista laaditaan muistio.

Metsähallitus voi vuokrata yksittäiselle poromiehelle yleiseen käypään hintaan muutaman hehtaarin alueen, esim. ruokinta-, ajo- ja teurasporoille. Vuokraus edellyttää paliskunnan

puoltavaa lausuntoa. Laajoja aita-alueita vuokrataan vain paliskunnalle.

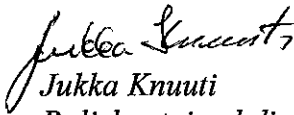
Käytössä olevista poroaidoista, pois lukien poronhoitolaissa (39 § 1 mom) mainittu tilapäinen poroaita, tehdään aina vuokra- tai käyttöoikeussopimus. Käytöstä poistetut ja sopimuksettomat aidat paliskunta poistaa ja siivoaa alueen.

Uusien poroaitojen sopimusehdoissa sovitaan periaatteet veräjistä ja muista tarvittavista erityisehdoista.

Sopimus koskee koko poronhoitoaluetta, ellei toisin mainita.

Tämä sopimus on voimassa toistaiseksi ja sen toimivuutta seurataan vuosittain Paliskuntain yhdistyksen ja Metsähallituksen välisessä neuvottelussa. Kumpikin sopijapuoli voi halutessaan irtisanoa sopimuksen yhden vuoden irtisanomisajalla. Sopimus tulee voimaan kun kaikki allekirjoitukset on saatu siten, että keskenäiset asiat (esim. porotalouden toiminta-alueiden päivitys Metsähallituksen järjestelmiin) saatetaan valmiiksi vuoden 2013 loppuun.

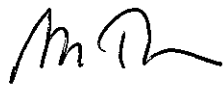
Rovaniemellä 19.4.2013

Jukka Knuuti
Paliskuntain yhdistys

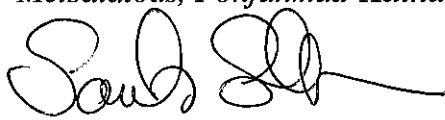

Anne Ollila
Paliskuntain yhdistys

Metsähallituksen puolesta:

Kirsi-Marja Korhonen
Metsätalous, Lappi

Arto Tolonen
Metsätalous, Pohjanmaa-Kainuu

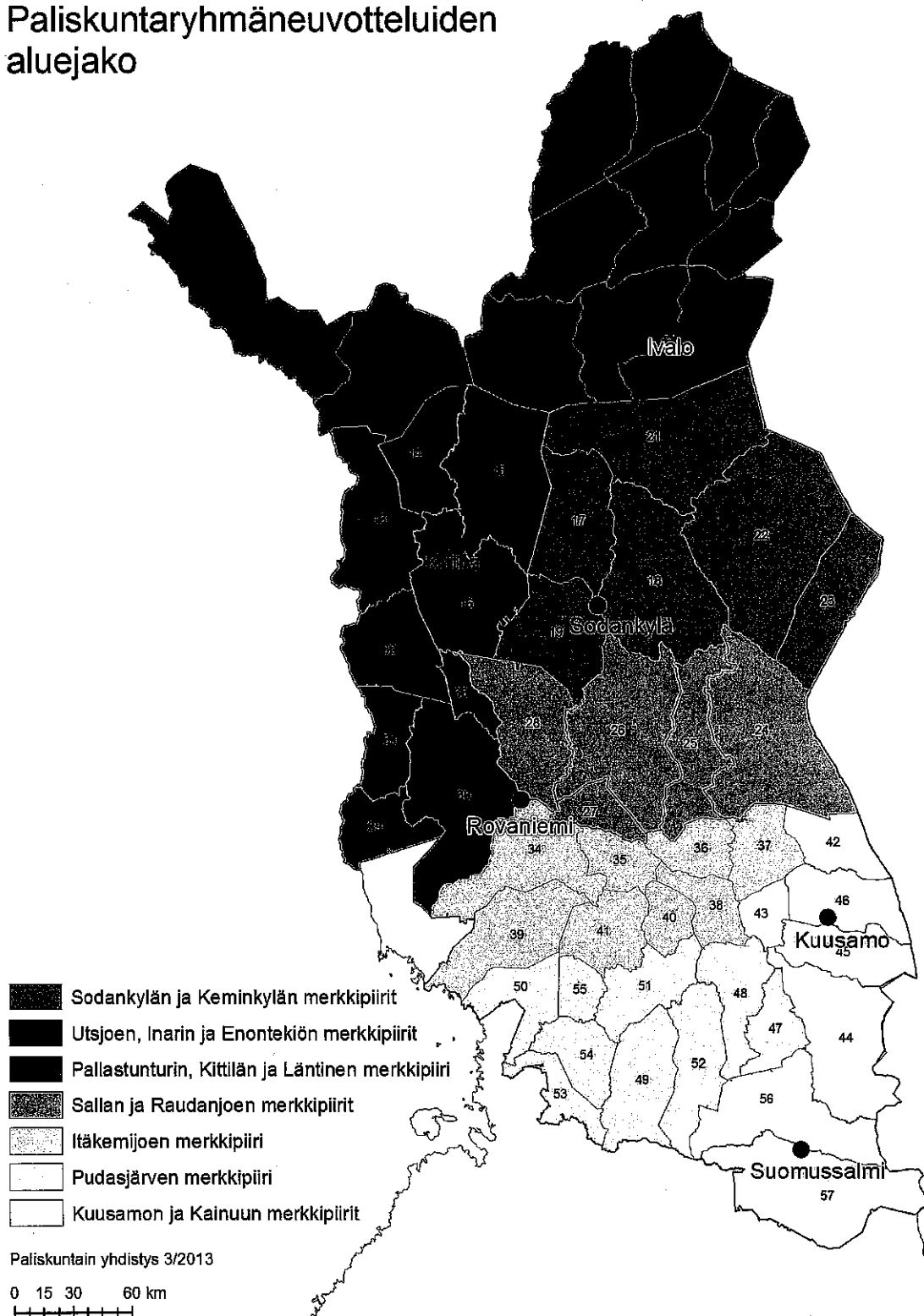

Jyrki Tolonen
Lapin Luontopalvelut

Samuli Sillman
Pohjanmaan luontopalvelut

Aimo Oikarinen
Laatumaa

- Liite 1: Paliskuntaryhmät -kartta
- Liite 2: Paliskuntaryhmäneuvottelun muistilista
- Liite 3: Paliskuntaneuvottelun muistilista
- (Liite 4. Aitasopimusten hinnoittelu, lisätään myöhemmin)

Liite 1: Paliskuntaryhmät -kartta

Paliskuntaryhmäneuvotteluiden
aluejako

Liite 2: PALISKUNTARYHMÄNEUVOTTELUN MUISTILISTA

Avaus ja tarvittaessa edellisen neuvottelun muistio
Porotalouden asiat
Metsätalouden asiat
Kaavoitus
Maakauppa
Vuokrasopimukset
Kaivosasiat
Turvetuotantoalueet
Tuulivoimatuotantoalueet
Maa-aineksen ottoalueet
Metsästys
Kalastus
Erävalvonta
Maastoliikenneluvat
Neuvottelun muistio

Liite 3. PALISKUNTANEUVOTTELUN MUISTILISTA

Paliskunta:
Metsähallituksen toimija:
Päivämäärä:
Paikka:
Osallistujat:

Kokouksessa käsiteltäviä asioita:	ei asian käsittelytarvetta	asia käsitelty/OK	asia käsitelty huomioitavaa	selitys, huomioitavaa
Avaus				
Edellisen neuvottelun muistio, allek				
Talvihakkuut				
* toteutuneet				
* suunnitelmat				
Muut hakkuut				
* toteutuneet				
* suunnitelmat				
Teiden aukaisu talvella				
Maanmuokkaus				
* toteutuneet				
* suunnitelma				
Kunnostusojitus				
* toteutuneet				
* suunnitelma				
Tienrakennus				
* toteutuneet				
* suunnitelma				
Reitit ja rakenteet				
* toteutuneet				
* suunnittelussa				
Poroaita-alueet ja sopimukset				
Porojen ruokintapaikka-asiat				
Porojen kuljetusreitit				
Luppo- ja jäkäläalueet				
Plk: hakkuuesitykset				
Plk: taimikonhoitoesitykset				
Plk: energiapuuesitykset				
Muut asiat				
Neuvottelun muistio				
Erimielisiksi jääneet asiat:				
- Uusi neuvottelu				
- Neuvottelu pk, MH ja PY				